

Brussel, 23.5.2022
COM(2022) 602 final

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het nationale hervormingsprogramma 2022 van België en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van België

{SWD(2022) 602 final} - {SWD(2022) 640 final}

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het nationale hervormingsprogramma 2022 van België en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van België

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 5, lid 2,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad², waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit is ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De herstel- en veerkrachtfaciliteit biedt financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, die zullen worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen die door de Unie worden gefinancierd. Zij draagt bij tot het economisch herstel en tot de uitvoering van duurzame en groeibevorderende hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te stimuleren, waarbij de veerkracht en potentiële groei van de economieën van de lidstaten wordt versterkt. Tevens draagt zij bij tot versterken van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en het stimuleren van groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit [is] op [XX] juni 2022 bijgewerkt, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.
- (2) Op 24 november 2021 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroei-analyse en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2022 voor coördinatie van het economisch beleid. Er is terdege rekening gehouden met de bevestigde gezamenlijke toezegging van de sociale top van Porto van mei 2021 om de

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

² Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

op 17 november 2017 door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie afgekondigde Europese pijler van sociale rechten verder uit te voeren. De Europese Raad heeft op 25 maart 2022 zijn goedkeuring gehecht aan de prioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022. Op 24 november 2021 heeft de Commissie op basis van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingsmechanismeverslag aangenomen, waarin zij België niet heeft genoemd als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie³ nodig zou zijn. Op dezelfde datum heeft de Commissie ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone goedgekeurd, die op 5 april 2022 door de Raad is aangenomen, alsook het voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2022 waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd, dat op 14 maart 2022 door de Raad is aangenomen.

- (3) Door de Russische invasie van Oekraïne, in de nasleep van de wereldwijde pandemie, is de geopolitieke en economische context aanzienlijk veranderd. De gevolgen van de invasie voor de economieën van de lidstaten zijn onder meer voelbaar door de hogere energie- en voedselprijzen en de zwakkere groeivoorzichten. De hogere energieprijzen wegen met name op de meest kwetsbare huishoudens die in energiearmoede leven of dreigen te vervallen. De EU heeft ook te maken met een ongekende instroom van mensen die Oekraïne ontvluchten. In dit verband werd op 4 maart 2022 voor het eerst de richtlijn tijdelijke bescherming in werking gesteld⁴, waarbij ontheemden uit Oekraïne het recht kregen legaal in de EU te verblijven, evenals het recht op toegang tot onderwijs en opleiding, de arbeidsmarkt, gezondheidszorg, huisvesting en sociale voorzieningen.
- (4) Rekening houdend met de snel veranderende economische en geopolitieke situatie wordt de brede coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in 2022 hervat in het kader van het Europees Semester, waarbij de ontwikkelingen worden afgestemd op de uitvoeringsvereisten van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, zoals uiteengezet in de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022. De uitvoering van de vastgestelde herstel- en veerkrachtplannen is van essentieel belang voor de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben alle of een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de semestercycli 2019 en 2020 zijn gedaan. De landspecifieke aanbevelingen 2019 en 2020 blijven ook relevant voor herstel- en veerkrachtplannen die worden herzien, bijgewerkt of gewijzigd overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241, naast landspecifieke aanbevelingen die zijn gedaan tot de datum van indiening van het gewijzigde plan.
- (5) De algemene ontsnappingsclausule is sinds maart 2020 geactiveerd⁵. In haar mededeling van 3 maart 2021⁶ heeft de Commissie ook het standpunt ingenomen dat

³ Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden (PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25).

⁴ Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan (PB L 71 van 4.3.2022, blz. 1).

⁵ Mededeling van de Commissie aan de Raad over de activering van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact, Brussel, 20.3.2020, COM(2020) 123 final.

het besluit om de algemene ontsnappingsclausule te deactiveren dan wel te blijven toepassen, moet worden gezien als een algehele evaluatie van de toestand van de economie, waarbij het niveau van economische activiteit in de EU of de eurozone in vergelijking met het niveau van vóór de crisis (einde 2019) een belangrijk kwantitatief criterium is. Grotere onzekerheid en sterke neerwaartse risico's voor de economische vooruitzichten in de context van de oorlog in Europa, ongekende stijgingen van de energieprijzen en aanhoudende verstoringen van de toeleveringsketen rechtvaardigen de verlenging van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact tot 2023.

- (6) Gezien de aanpak in het advies van de Raad van 18 juni 2021 over het stabiliteitsprogramma 2021 wordt de begrotingskoers momenteel het best gemeten als de verandering in primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde), exclusief tijdelijke COVID-19-noodmaatregelen, maar met inbegrip van uitgaven gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen, in verhouding tot de potentiële groei op middellange termijn⁷. Naast de algemene begrotingskoers wordt bij de beoordeling of het nationale begrotingsbeleid prudent is en de samenstelling ervan bevorderlijk is voor duurzaam herstel in overeenstemming met de groene en de digitale transitie, ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van nationaal gefinancierde⁸ primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en met uitsluiting van tijdelijke COVID-19-noodmaatregelen) en investeringen.
- (7) Op 2 maart 2022 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan een mededeling die brede richtsnoeren voor het begrotingsbeleid in 2023 biedt en bedoeld is om de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te vergemakkelijken en zo de coördinatie van het begrotingsbeleid te versterken⁹. Op basis van de macro-economische vooruitzichten van de winterprognoses 2022 was de Commissie van mening dat de overgang van een geaggregeerde ondersteunende begrotingskoers in 2020-2022 naar een in grote lijnen neutrale geaggregeerde begrotingskoers in 2023 gepast lijkt, maar stond zij klaar om te reageren op de veranderende economische situatie. De Commissie kondigde aan dat de begrotingsaanbevelingen voor 2023 moeten blijven differentiëren tussen lidstaten en rekening moeten houden met mogelijke overloopeffecten tussen landen. De Commissie verzocht de lidstaten deze richtsnoeren in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's te verwerken. De Commissie heeft zich ertoe verbonden de economische ontwikkelingen nauwlettend te volgen en zo nodig haar beleidsrichtsnoeren uiterlijk in het voorjaarspakket van het Semester van eind mei 2022 aan te passen.

⁶ Mededeling van de Commissie aan de Raad – Een jaar na de uitbraak van COVID-19: de respons vanuit het begrotingsbeleid, Brussel, 3.3.2021, COM(2021) 105 final.

⁷ De ramingen van de begrotingskoers en de componenten daarvan in deze aanbeveling zijn ramingen van de Commissie op basis van de aannames die aan de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie ten grondslag liggen. In de ramingen van de Commissie van de potentiële groei op middellange termijn is geen rekening gehouden met het positieve effect van hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan en de potentiële groei kunnen stimuleren.

⁸ Niet gefinancierd met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen.

⁹ Mededeling van de Commissie aan de Raad – Richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2023, Brussel, 2.3.2022, COM(2022) 85 final.

- (8) Wat de op 2 maart 2022 verstrekte begrotingsrichtsnoeren betreft, houden de begrotingsaanbevelingen voor 2023 rekening met de verslechterde economische vooruitzichten, de toegenomen onzekerheid en verdere neerwaartse risico's, en de hogere inflatie in vergelijking met de winterprognoses. Tegen deze achtergrond moet de budgettaire respons overheidsinvesteringen voor de groene en digitale transitie en energiezekerheid verhogen en de koopkracht van de meest kwetsbare huishoudens in stand houden om met gerichte en tijdelijke maatregelen de gevolgen van de stijging van de energieprijzen op te vangen en de inflatoire druk van tweede-ronde-effecten te helpen beperken; het begrotingsbeleid moet flexibel blijven om zich aan te passen aan de snel veranderende omstandigheden, en moet van land tot land verschillen naargelang hun begrotings- en economische situatie, ook wat betreft de blootstelling aan de crisis en de instroom van ontheemden uit Oekraïne.
- (9) Op 30 april 2021 heeft België zijn nationale herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn besluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor België¹⁰ aangenomen. De vrijgave van tranches is afhankelijk van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 houdende dat België de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Een bevredigende verwezenlijking veronderstelt dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet teniet is gedaan.
- (10) België heeft op 30 april 2022 zijn nationaal hervormingsprogramma 2022 en zijn stabiliteitsprogramma 2022 ingediend overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1466/97. Om met de onderlinge verbanden tussen beide programma's rekening te houden, zijn deze samen geëvalueerd. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2022 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van België over de vorderingen bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan.
- (11) De Commissie heeft op 23 mei 2022 het landverslag 2022 voor België¹¹ gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die België heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad in 2019, 2020 en 2021 heeft vastgesteld, en de balans opgemaakt van de uitvoering door België van het herstel- en veerkrachtplan, voortbouwend op het scorebord voor herstel en veerkracht. Op basis van deze analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen, waaronder die welke voortvloeien uit de Russische invasie van Oekraïne. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die België heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de EU inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN.

¹⁰ Uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor België (ST 10161 2021 INIT; ST 10161 2021 ADD 1).

¹¹ SWD(2022) 602 final.

- (12) Op 23 mei 2022 heeft de Commissie een verslag uitgebracht op grond van artikel 126, lid 3, VWEU. In dat verslag werd de begrotingssituatie van België besproken aangezien het overheidstekort in 2021 de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp overschreed en de overheidsschuld de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 60 % van het bbp overschreed en niet voldeed aan de schuldreductiebenchmark. In het verslag werd geconcludeerd dat niet aan de tekort- en schuldcriteria was voldaan. In overeenstemming met de mededeling van 2 maart 2022 was de Commissie in het kader van haar beoordeling van alle relevante factoren van mening dat de naleving van de schuldreductiebenchmark een te veeleisende en vroege begrotingsinspanning zou inhouden die de groei in gevaar dreigt te brengen. Volgens de Commissie is in de huidige uitzonderlijke economische omstandigheden voldoen aan de schuldreductiebenchmark dus niet gerechtvaardigd. Zoals aangekondigd heeft de Commissie niet voorgesteld in het voorjaar van 2022 nieuwe buitensporigtekortprocedures in te leiden en zal zij beoordelen of het voorstel om in het najaar van 2022 buitensporigtekortprocedures in te leiden, relevant is.
- (13) Op 20 juli 2020 heeft de Raad België aanbevolen om in 2020 en 2021 overeenkomstig de algemene ontsnappingsclausule alle nodige maatregelen te nemen om de pandemie doeltreffend aan te pakken, de economie te stimuleren en het daaropvolgende herstel te ondersteunen. Ook heeft hij België aanbevolen om, als de economische omstandigheden dit toelaten, begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn en het waarborgen van de houdbaarheid van de schuld, waarbij de investeringen worden verhoogd. In 2021 is het overheidstekort van België volgens door Eurostat gevalideerde gegevens gedaald van 9,0 % van het bbp in 2020 tot 5,5 % in 2021. De respons vanuit het begrotingsbeleid van België ondersteunde het economisch herstel in 2021, terwijl de tijdelijke noodsteun afnam van 4,4 % van het bbp in 2020 tot 2,9 % in 2021. De maatregelen die België in 2021 heeft genomen, stemmen overeen met de aanbeveling van de Raad van 20 juli 2020. De door de regering in 2020 en 2021 genomen discretionaire begrotingsmaatregelen waren meestal tijdelijk of gingen gepaard met compenserende maatregelen. Tegelijkertijd waren sommige van de discretionaire maatregelen die de regering in de periode 2020-2021 heeft genomen, niet tijdelijk of gingen zij niet gepaard met compenserende maatregelen; daarbij gaat het voornamelijk om permanente verhogingen van de minimumpensioenen en de lonen in de gezondheidszorg. Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens kwam de overheidsschuld in 2021 uit op 108,2 % van het bbp.
- (14) Het aan de begrotingsprognoses van het stabiliteitsprogramma 2022 ten grondslag liggende macro-economische scenario is gunstig. De regering verwacht dat het reële bbp in 2022 met 3,0 % zal groeien en in 2023 met 1,9 %. Ter vergelijking: in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt uitgegaan van een lagere reële bbp-groei van 2,0 % in 2022 en 1,6 % in 2023, voornamelijk als gevolg van de eerdere afsluitingsdatum voor de macro-economische prognoses die aan het stabiliteitsprogramma 2022 ten grondslag liggen, nog vóór het begin van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne. In haar stabiliteitsprogramma 2022 verwacht de regering dat het nominale tekort zal dalen tot 5,2 % van het bbp in 2022 en tot 3,6 % in 2023. De daling in 2022 is voornamelijk het gevolg van de sterke groei van de economische bedrijvigheid en het afbouwen van de meeste noodmaatregelen. Volgens het programma zal de overheidsschuldquote naar verwachting (marginaal) dalen in 2022 tot 108,0 % en stijgen tot 108,8 % in 2023. Op basis van beleidsmaatregelen die op de afsluitingsdatum van de prognoses bekend waren, wordt in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uitgegaan van een overheidstekort voor

2022 en 2023 van respectievelijk 5,0 % en 4,4 % van het bbp. In 2022 is dit in overeenstemming met het in het stabiliteitsprogramma 2022 voorspelde tekort, ondanks het minder gunstige macro-economische scenario in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie, aangezien in de begrotingsprognoses van het stabiliteitsprogramma 2022 (alleen) rekening wordt gehouden met een technische correctie die de budgettaire effecten weerspiegelt van de gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne in 2022. Voor 2023 wordt in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uitgegaan van een hoger overheidstekort, voornamelijk als gevolg van een minder gunstig macro-economisch scenario en maatregelen die in de laatste programmajaren nog niet zijn gespecificeerd. In de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt uitgegaan van een min of meer vergelijkbare overheidsschuldquote van 107,5 % in 2022, maar van een lagere schuldquote van 107,6 % in 2023, wat de lagere stijging van de bbp-deflator in het stabiliteitsprogramma 2022 weerspiegelt.

Op basis van de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt de potentiële outputgroei op middellange termijn (gemiddelde over 10 jaar) geraamd op 1,4 %. Deze raming houdt echter geen rekening met het effect van de hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan en die de potentiële groei van België kunnen bevorderen.

- (15) In 2022 heeft de regering het merendeel van de naar aanleiding van de COVID-19-crisis genomen maatregelen geleidelijk afgeschaft, zodat de tijdelijke noodsteun naar verwachting zal dalen van 2,9 % van het bbp in 2021 tot 0,4 % in 2022. Het overheidstekort in 2022 wordt beïnvloed door de maatregelen die zijn genomen om het economische en sociale effect van de stijging van de energieprijzen tegen te gaan en die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 0,5 % van het bbp in 2022 en 0 % van het bbp in 2023¹². Deze maatregelen bestaan voornamelijk uit overdrachten van forfaitaire bedragen aan huishoudens en verlagingen van indirecte belastingen op energieverbruik. Deze maatregelen zijn als tijdelijk aangekondigd en hebben betrekking op 2022. Indien de energieprijzen ook in 2023 hoog blijven, kunnen sommige van deze maatregelen echter worden voortgezet. Sommige van deze maatregelen zijn niet gericht, met name lineaire overdrachten naar huishoudens ter ondersteuning van het energieverbruik en verlagingen van de btw-tarieven voor gas en elektriciteit en de accijnzen op benzine. Het overheidstekort wordt ook beïnvloed door de kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne, die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 0,1 % van het bbp in zowel 2022 als 2023¹³, alsook door de hogere kosten van de defensie-uitgaven (0,1 % van het bbp in 2022).

¹² De cijfers geven het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van de maatregelen die sinds het najaar van 2021 zijn genomen, met inbegrip van lopende ontvangsten en uitgaven en – in voorkomend geval – kapitaaluitgaven.

¹³ Aangenomen wordt dat het totale aantal ontheemden uit Oekraïne die naar de EU komen eind 2022 geleidelijk zal oplopen tot zes miljoen, en de geografische spreiding ervan wordt geraamd op basis van de omvang van de bestaande diaspora, de relatieve bevolking van de ontvangende lidstaat en de feitelijke spreiding van ontheemden uit Oekraïne in de EU vanaf maart 2022. Voor begrotingskosten per persoon zijn de ramingen gebaseerd op het Euromod-microsimulatiemodel van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de Commissie, waarbij rekening wordt gehouden met zowel overdrachten in contanten waarvoor mensen in aanmerking kunnen komen als voordelen in natura zoals onderwijs en gezondheidszorg.

- (16) Op 18 juni 2021 heeft de Raad België¹⁴ aanbevolen in 2022 de herstel- en veerkrachtfaciliteit te gebruiken om aanvullende investeringen ter ondersteuning van het herstel te financieren en tegelijkertijd een prudent begrotingsbeleid te voeren. Bovendien moest het land nationaal gefinancierde investeringen in stand houden. Ook heeft hij België aanbevolen om, als de economische omstandigheden dit toelaten, begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn en het waarborgen van de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn, en tegelijkertijd de investeringen te verhogen om het groeipotentieel te stimuleren.
- (17) Op basis van de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie en rekening houdend met de informatie in het stabiliteitsprogramma 2022 van België zal de begrotingskoers in 2022 naar verwachting ondersteunend zijn met -2,4 % van het bbp¹⁵. België is van plan het herstel te blijven ondersteunen door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit om aanvullende investeringen te financieren, zoals aanbevolen door de Raad. De positieve bijdrage aan de economische bedrijvigheid van de met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen gefinancierde uitgaven zal ten opzichte van 2021 naar verwachting met 0,2 procentpunt van het bbp toenemen. Volgens de prognoses zullen de nationaal gefinancierde investeringen in 2022 een neutrale bijdrage leveren aan de begrotingskoers¹⁶. Daarom is België van plan nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden, zoals aanbevolen door de Raad. Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2022 naar verwachting een expansieve bijdrage aan de algemene begrotingskoers van 2,1 procentpunt leveren. Deze aanzienlijke expansieve bijdrage omvat het aanvullende effect van de maatregelen om de economische en sociale gevolgen van de stijging van de energieprijzen op te vangen (0,5 % van het bbp) en de kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne (0,1 % van het bbp). Voorts zal de stijging van de overheidsuitgaven als gevolg van de automatische indexering van de lonen en sociale uitkeringen in de overheidssector, en in mindere mate van een hogere overheidsconsumptie van goederen en diensten, naar verwachting ook bijdragen tot de expansieve bijdrage van nationaal gefinancierde (netto) primaire lopende uitgaven. Volgens de prognoses van de Commissie worden deze maatregelen en de oorzaken van hogere uitgaven niet volledig opgevangen door compenserende maatregelen.
- (18) In 2023 wordt in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uitgegaan van een begrotingskoers van 0,0 % van het bbp bij ongewijzigd beleid¹⁷. België zal naar verwachting in 2023 de subsidies van de herstel- en veerkrachtfaciliteit blijven gebruiken om aanvullende investeringen ter ondersteuning van het herstel te financieren. De positieve bijdrage aan de economische bedrijvigheid van de met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere EU-fondsen gefinancierde

¹⁴ Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2021 van België (PB C 304 van 29.7.2021, blz. 1).

¹⁵ Een negatief (positief) teken van de indicator komt overeen met een overschrijding (tekort) van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een expansief (restrictief) begrotingsbeleid.

¹⁶ Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting een expansieve bijdrage van 0,1 procentpunt van het bbp leveren.

¹⁷ Een negatief (positief) teken van de indicator komt overeen met een overschrijding (tekort) van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een expansief (restrictief) begrotingsbeleid.

uitgaven zal naar verwachting stabiel blijven ten opzichte van 2022. Volgens de prognoses zullen de nationaal gefinancierde investeringen in 2023 een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,1 procentpunt leveren¹⁸. Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 naar verwachting een grotendeels neutrale bijdrage aan de algemene begrotingskoers van 0,1 procentpunt leveren. Dit omvat het effect van de geleidelijke afschaffing van de maatregelen om de stijgende energieprijzen aan te pakken (0,5 % van het bbp).

- (19) In het stabiliteitsprogramma 2022 wordt verwacht dat het overheidstekort geleidelijk zal dalen tot 3,4 % van het bbp in 2024 en tot 2,7 % in 2025. Daarom wordt verwacht dat het overheidstekort in 2025 onder de 3 % van het bbp zal uitkomen. Deze prognoses zijn gebaseerd op een macro-economisch scenario dat vóór de Russische invasie van Oekraïne is uitgewerkt, en gaan uit van maatregelen die in de laatste programmajaren nog niet zijn gespecificeerd, met name een zogenaamde “flexibele begrotingsinspanning” ten belope van 0,8 % van het bbp tussen 2023 en 2025. Volgens het programma zal de overheidsschuldquote naar verwachting stijgen tegen 2025, met name met een stijging tot 109,7 % in 2024 en tot 110,1 % in 2025. Op basis van de analyse van de Commissie lijken de risico’s voor de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn groot.
- (20) Bij ongewijzigd beleid zal de snel vergrijzende bevolking naar verwachting het effect van de kosten van de vergrijzing op de overheidsfinanciën verergeren. In het vergrijzingsverslag 2021 wordt uitgegaan van een stijging van de vergrijzingskosten met 3,6 procentpunten tegen 2040 en met 5,4 procentpunten van het bbp tegen 2070, voornamelijk als gevolg van uitgaven voor pensioenen en langdurige zorg. In zijn herstel- en veerkrachtplan heeft België zich ertoe verbonden een pensioenhervorming door te voeren, onder meer om de financiële en sociale houdbaarheid van het stelsel te verbeteren en de convergentie tussen de verschillende pensioenstelsels te bevorderen. Wat langdurige zorg betreft, was België in 2019 al een van de landen die het meeste uitgaven in de EU¹⁹, en de uitgaven zullen naar verwachting verder stijgen met 14 % tegen 2030 en met 2,2 procentpunten van het bbp tegen 2070. Er is een begin gemaakt, weliswaar met grote regionale verschillen, met hervormingen om het kostenefficiënte gebruik van de verschillende zorgstructuren te verbeteren, met name om onnodige of voortijdige opname in een zorginstelling (dit heeft betrekking op een op de vier mensen in residentiële zorg) te voorkomen en te vertragen. De COVID-19-crisis heeft de uitvoering van de geplande kostenbesparende maatregelen tot stilstand gebracht. Dit wijst erop dat er misschien wel ruimte is om de te sterke gerichtheid op residentiële zorg verder terug te dringen en tegelijkertijd het gebruik van hoogwaardige thuiszorgdiensten te versterken en financiële belemmeringen aan te pakken die de toegang tot deze diensten voor de meest kwetsbare groepen beperken. Een snelle en ambitieuze uitvoering van hervormingen zou helpen om bezorgdheden over de houdbaarheid aan te pakken.
- (21) Het Belgische belastingstelsel wordt gekenmerkt door een hoge belastingdruk op arbeid, met relatief hoge belastingtarieven, en door smalle belastingschijven. Dit beperkt de werkelijke progressiviteit van het belastingstelsel en verzwakt de arbeidsparticipatie verder. Terwijl de belastinghervorming van 2016 de belastingdruk

¹⁸ Andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven zullen naar verwachting een neutrale bijdrage leveren.

¹⁹ Europese Commissie, 2021, The 2021 Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the EU Member States (2019-2070), Institutional Paper 148.

op arbeid voor de laagste inkomens heeft verlaagd, blijft de belastingwig voor personen met een gemiddeld loon de hoogste in de EU. Een hoge belasting op arbeid kan ook de deelname aan een leven lang leren ontmoedigen. Bovendien dreigen sommige ontwerpkenmerken van het stelsel van werkloosheidsuitkeringen de prikkels voor werkzoekenden om te werken te ondermijnen en de doeltreffendheid van het activeringsbeleid te verminderen. De complexiteit van sociale steun en de beperkte mogelijkheden om inkomen uit werk en sociale uitkeringen te combineren, kunnen ook negatieve prikkels creëren om aan het werk te gaan, met name voor mensen met een laag inkomenspotentieel. Bovendien worden, deels om de hoge belastingtarieven af te zwakken, de belastinggrondslagen uitgehold door talrijke vrijstellingen, aftrekken en verlaagde tarieven, die efficiëntieverlies en verstoringen veroorzaken. Sommige kenmerken van het belastingstelsel dragen bij tot het verstoren van beleggingskeuzes en leiden tot overinvestering in bepaalde activa. Zo worden huurgelden uit onroerend goed onderbelast en is rente op woningkredieten voor tweede verblijven fiscaal aftrekbaar. Bovendien vormen fiscale prikkels voor spaargelden en de starre opzet van de belastingregels die van toepassing zijn op langetermijnsparen en pensioenregelingen, belemmeringen voor een betere allocatie van kapitaal. Ook de belasting op effectenrekeningen van februari 2021 werkt ontmoedigend voor beleggingen in financiële instrumenten. Bovendien is er ruimte om milieubelastingen te ontwikkelen, door subsidies voor fossiele brandstoffen te verminderen en investeringen in de koolstofarme economie aan te moedigen. Zo zou een herziening van de accijnzen op fossiele brandstoffen die worden gebruikt voor verwarming (bv. stookolie, aardgas), die vergeleken met elektriciteit laag zijn, investeringen in koolstofarme verwarmingsoplossingen aanmoedigen. Beleidsopties zoals het invoeren van rekeningrijden voor particuliere voertuigen (net als voor vrachtwagens) en tegelijkertijd zorgen voor een toereikend aanbod van openbaar vervoer, kunnen worden gebruikt om files aan te pakken; het gemiddelde aantal uren files op jaarbasis behoort immers tot het hoogste in de EU. Zij zouden ook kunnen bijdragen tot een vermindering van de niet-ETS-uitstoot van broeikasgassen. Het verschuiven van belastingen weg van arbeid, gecombineerd met het verbreden van de belastinggrondslag, zou de billijkheid van het belastingstelsel kunnen verbeteren, de werkgelegenheid kunnen stimuleren en sociale en milieudoelstellingen kunnen bevorderen.

- (22) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van, alsmede bijlage V, criterium 2.2, bij Verordening (EU) 2021/241 bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Deze dragen bij tot het aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de economische en sociale uitdagingen die zijn opgenomen in de landspecifieke aanbevelingen die de Raad in het kader van het Europees Semester in 2019 en 2020 tot België heeft gericht, naast de eventuele landspecifieke aanbevelingen die tot de datum van vaststelling van een plan zijn gedaan. Met name zal het Belgische herstel- en veerkrachtplan naar verwachting een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in die landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld, helpen aan te pakken. Om de overheidsuitgaven beter en efficiënter te maken, omvat het herstel- en veerkrachtplan van België de systematische integratie van uitgaventoetsingen in de begrotingsplanningscycli van alle overheidsniveaus. Tegen de achtergrond van de stijgende overheidsuitgaven voor pensioenen omvat het plan een pensioenhervorming die onder meer gericht is op het verbeteren van de financiële en sociale houdbaarheid van het pensioenstelsel. Het Belgische plan voor herstel en veerkracht bevat ook verschillende maatregelen om de uitdagingen op de arbeidsmarkt aan te pakken en te

zorgen voor een sterkere sociale en arbeidsmarktintegratie van kwetsbare groepen, zoals mensen met een migratieachtergrond, vrouwen, jongeren, mensen met een handicap en mensen die het risico lopen op digitale uitsluiting. In het kader van het plan zal België zorgen voor de uitrol van 5G. Het plan zal ook een hervorming omvatten van de belastingregeling voor bedrijfswagens, met het oog op de volledige elektrificatie van het wagenpark van ondernemingen.

- (23) De uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan van België zal er naar verwachting toe bijdragen dat er verdere vooruitgang bij de groene en de digitale transitie wordt geboekt. Maatregelen ter ondersteuning van de klimaatdoelstellingen in België vertegenwoordigen 49,6 % van de totale toewijzing van het plan, terwijl maatregelen ter ondersteuning van digitale doelstellingen 26,6 % van de totale toewijzing van het plan uitmaken. De volledige uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen, zal België helpen om snel te herstellen van de gevolgen van de COVID-19-crisis en tegelijkertijd zijn veerkracht vergroten. De systematische betrokkenheid van de sociale partners en andere relevante belanghebbenden blijft belangrijk voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsook ander economisch en werkgelegenheidsbeleid dat verder gaat dan het plan, om te zorgen voor een breed draagvlak voor de algehele beleidsagenda.
- (24) België heeft de partnerschapsovereenkomst en de andere programmeringsdocumenten van het cohesiebeleid nog niet ingediend²⁰. Overeenkomstig Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 zal België in de programmering van de cohesiebeidsfondsen 2021-2027 rekening houden met de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen. Dit is een voorwaarde voor het verbeteren van de doeltreffendheid en het maximaliseren van de meerwaarde van de financiële steun die uit de cohesiebeidsfondsen wordt ontvangen, en voor het bevorderen van de coördinatie, de complementariteit en de samenhang tussen deze fondsen en andere instrumenten en fondsen van de Unie. De succesvolle uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en de cohesiebeidsprogramma's hangt ook af van het wegnemen van knelpunten voor investeringen ter ondersteuning van de groene en digitale transitie en een evenwichtige territoriale ontwikkeling.
- (25) Naast de economische en sociale uitdagingen die het herstel- en veerkrachtplan aanpakt, staat België voor een aantal extra uitdagingen in verband met zijn arbeidsmarkt en onderwijsstelsel. Het recordaantal vacatures in België wijst erop dat werkgevers het steeds moeilijker vinden om werknemers met de juiste vaardigheden in dienst te nemen. Tekorten aan arbeidskrachten hebben betrekking op alle vaardigheidsniveaus en zijn hardnekkig in verschillende sectoren, waaronder informatie- en communicatietechnologie, onderwijs, de zorgsector en de bouw. Met name zijn er te weinig afgestudeerden in wetenschap, technologie, engineering en wiskunde (STEM), zowel onder afgestudeerden in het hoger secundair technisch en beroepsonderwijs als onder afgestudeerden in het tertiair onderwijs. Vaardighedenmismatches worden ook verklaard door de geringe deelname aan

²⁰ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid. PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159.

volwasseneneducatie, met name voor laaggeschoolden, voor wie bijscholing betere arbeidskansen kan bieden. In het kader van het herstel- en veerkrachtplan zullen individuele leerrekeningen en individuele leerrechten voor werknemers worden ontwikkeld. Het aandeel van de uitgaven voor actief arbeidsmarktbeleid gericht op opleiding is echter beperkt en slechts een klein – maar toenemend – percentage werkzoekenden volgt een opleiding in verband met een knelpuntberoep. Het aanpakken van arbeidstekorten en vaardighedenmismatches is een belangrijke hefboom om de digitale transformatie aan te pakken en de groene transitie mogelijk te maken, alsook om de EU-kerndoelen voor werkgelegenheid en vaardigheden voor 2030 te verwezenlijken.

- (26) Wat dat tekort aan arbeidskrachten en de vaardighedenmismatches betreft, is er met name bezorgdheid over de prestaties van en de inclusie in het onderwijsstelsel, mede in het licht van de hoge overheidsuitgaven voor onderwijs²¹. De kloof in onderwijsresultaten houdt nauw verband met de sociaal-economische en migratie-achtergrond van studenten en behoort tot de grootste in de EU, wat leidt tot ongelijkheden in het onderwijs. Meer dan een op de drie jonge volwassenen met een handicap maakt het secundair onderwijs niet af. Bovendien nam in 2019 slechts 6,2 % van de studenten in België deel aan werkplekleren, ruim onder het EU-gemiddelde (29 %). Het vergroten van de arbeidsmarktrelevantie van de stelsels voor beroepsonderwijs en -opleiding is met name raadzaam in de Franse Gemeenschap, aangezien slechts 3 van de 10 populairste opties voor hoger secundair beroepsonderwijs voorbereiden op beroepen met een tekort aan arbeidskrachten. Al met al blijft in België bezorgdheid bestaan dat beroepsonderwijs en -opleiding minder aantrekkelijk zijn omdat zij niet als studierichtingen voor uitblinkers worden beschouwd, zoals blijkt uit het grote aandeel van de bevolking met een negatief beeld van beroepsonderwijs en -opleiding. Versterking van het beroep van leraar zou ertoe bijdragen dat leerkrachten het onderwijs niet verlaten en dat het groeiende tekort aan gekwalificeerde leerkrachten wordt teruggedrongen. Dit vormt een bijzondere uitdaging voor achterstandsscholen en dreigt de bestaande ongelijkheden in het onderwijsstelsel verder te vergroten. Ondanks de reeds genomen maatregelen zou het beroep van leraar aantrekkelijker worden door te zorgen voor een betere initiële opleiding en permanente professionele ontwikkeling, en door flexibelere en aantrekkelijkere loopbaantrajecten te ontwikkelen.
- (27) In reactie op het mandaat van de staatshoofden en regeringsleiders van de EU, zoals uiteengezet in de Verklaring van Versailles, beoogt het REPowerEU-plan de afhankelijkheid van de Europese Unie van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland zo spoedig mogelijk af te bouwen. Daartoe wordt in overleg met de lidstaten bepaald wat de meest geschikte projecten, investeringen en hervormingen op nationaal, regionaal en EU-niveau zijn. Deze maatregelen zijn erop gericht de algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en fossiele brandstoffen liever uit andere landen dan Rusland in te voeren.
- (28) Ongeveer 70 % van het bruto binnenlands energieverbruik van België wordt gedekt door de invoer van fossiele brandstoffen. Volgens gegevens over 2020 bedraagt de afhankelijkheid van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland 30 % voor ruwe olie (aandeel in de totale invoer), hoger dan het EU27-gemiddelde (26 %) en relatief lager voor aardgas (7 % tegenover 44 % voor de EU) en voor steenkool (39 %

²¹ OESO, PISA Results 2018, volume 1.

tegenover 54 %) ²². Het aandeel in de energiemix van olie (39 % van het bruto binnenlands verbruik tegenover 33 %) en aardgas (30 % tegenover 24 %) ligt boven het EU-gemiddelde, terwijl het aandeel van steenkool lager is (5 % tegenover 11 %). Het aandeel van kernenergie in de energiemix bedraagt 16 % van het bruto binnenlands verbruik. Hernieuwbare energie was in 2020 goed voor slechts 13 % van het eindenergieverbruik. België zal aanzienlijke aanvullende maatregelen moeten nemen om de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen te versnellen teneinde vooruitgang te boeken in de richting van klimaatneutraliteit in 2050 en zijn afhankelijkheid van ingevoerde fossiele brandstoffen te verminderen. De ontwikkeling van windenergieprojecten aan land en de daarmee samenhangende uitbreiding van het elektriciteitsnet worden echter ernstig gehinderd door aanslepende procedures voor de afgifte van bouwvergunningen, met name als gevolg van talloze, repetitieve en langdurige beroepsprocedures. Als alle overheidsniveaus (federaal, regionaal, lokaal) het eens zouden zijn over de doelstellingen en strategie die nodig zijn om de Belgische streefcijfers voor hernieuwbare energie te halen, zou dat zorgen voor een duidelijker kader voor investeerders, het aantal beroepsprocedures verminderen en de uitrol van hernieuwbare energie en de daarmee verband houdende versterking van het net versnellen. Bovendien kan de vergunningverlening worden vergemakkelijkt door de capaciteit van beroepsinstanties te versterken en verdere maatregelen te nemen om de duur van beroepsprocedures en de kans op opeenvolgende beroepen te beperken, door de beperkingen in de buurt van luchthavens, radars en militaire zones te versoepelen en door de minimumafstandsvereisten (voor windturbines) te actualiseren. De invoering van een ruimtelijke ordening die rekening houdt met het hulpbronnenpotentieel van gebieden en een grotere deelname van gemeenten aan projecten voor de opwekking van hernieuwbare energie zou het draagvlak bij lokale bewoners kunnen vergroten. Het zonnepotentieel van daken (zowel voor kleinschalige als grootschalige installaties) zou beter kunnen worden benut door randvoorwaarden vast te stellen die voorspelbaar en toereikend zijn om het zelfverbruik, het delen van energie en de vraagsturing te stimuleren. Om te kunnen omgaan met het toegenomen niveau van variabele energiebronnen op het elektriciteitsnet, moet het netwerk worden versterkt en slimmer worden gemaakt. Het verdient aanbeveling nieuwe investeringen in gasinfrastructuur en -netwerken waar mogelijk toekomstbestendig te maken, teneinde de duurzaamheid ervan op lange termijn te bevorderen door ze in de toekomst te herbestemmen voor duurzame brandstoffen.

- (29) Aanvullende manieren om de energie-efficiëntie verder te stimuleren en het energieverbruik, de emissies en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen, zijn onder meer investeringen in de waterstofwaardeketen, de energierenovatie en het koolstofvrij maken van gebouwen. Dit houdt in dat subsidies voortaan worden gericht op koolstofarme verwarmingsbronnen en dat regionaal verboden op met olie gestookte ketels of gasketels in nieuwe gebouwen worden ingevoerd of versneld. De brandstofomschakeling zal gemakkelijker worden gemaakt als het energieverbruik wordt verminderd en verbeteringen met het oog op de energie-efficiëntie worden opgevoerd (door een grondige renovatie aan te moedigen) en parallel met de brandstofomschakeling worden uitgevoerd. Om ervoor te zorgen dat België voldoet aan de “Fit for 55”-doelstellingen, zal de ambitie voor de vermindering

²² Eurostat (2020), aandeel van de Russische invoer in de totale invoer van aardgas, ruwe olie en steenkool. Voor het gemiddelde van de EU27 is de totale invoer gebaseerd op de invoer van buiten de EU27. Voor België omvat de totale invoer de handel binnen de EU. Geraffineerde olieproducten vallen niet onder ruwe olie.

van broeikasgasemissies en voor meer hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie verder moeten worden opgevoerd. Wat vervoer betreft, is een groot deel van het oliegebruik in België toe te schrijven aan het hoge aandeel particulier autoverbruik. Het bevorderen van “zachte mobiliteit” (bijvoorbeeld fietsen en deelmobiliteit) en het gebruik van openbaar vervoer, onder meer door betere openbaarvervoersdiensten, zou het gebruik van particuliere auto's en het daarmee samenhangende oliegebruik helpen te verminderen.

- (30) De versnelling van de transitie naar klimaatneutraliteit en weg van fossiele brandstoffen zal in verschillende sectoren aanzienlijke herstructureringskosten met zich meebrengen, maar België kan in het kader van het cohesiebeleid gebruikmaken van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie om de sociaal-economische gevolgen van de transitie in de zwaarst getroffen regio's te verzachten. Daarnaast kan België gebruikmaken van het Europees Sociaal Fonds Plus om de werkgelegenheidskansen te verbeteren en de sociale cohesie te versterken.
- (31) In het licht van deze beoordeling van de Commissie heeft de Raad het stabiliteitsprogramma 2022 onderzocht en zijn advies²³ daarover is in de onderstaande aanbeveling 1 weergegeven.
- (32) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone in hoge mate met elkaar zijn verweven en zij collectief bijdragen aan de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer via hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde uitvoering te geven aan de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone. Voor België is dit met name weergegeven in de onderstaande aanbevelingen 1, 2 en 3,

BEVEELT AAN dat België in 2022 en 2023 de volgende actie onderneemt:

1. In 2023 een prudent begrotingsbeleid voeren, met name door de groei van nationaal gefinancierde lopende uitgaven te beperken tot onder de potentiële outputgroei op middellange termijn, rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Klaar staan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Meer overheidsinvesteringen doen voor de groene en digitale transitie en voor energiezekerheid, onder meer door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, RePowerEU en andere EU-fondsen. Voor de periode na 2023 een begrotingsbeleid voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn en het waarborgen van een geloofwaardige en geleidelijke schuldvermindering en budgettaire houdbaarheid op middellange termijn door middel van geleidelijke consolidatie, investeringen en hervormingen. Prioriteit geven aan hervormingen om de budgettaire houdbaarheid van langdurige zorg te verbeteren, onder meer door een kostenefficiënt gebruik van de verschillende zorgstructuren te bevorderen. De belasting- en uitkeringsstelsels hervormen om de negatieve prikkels om uit werken te gaan, te verminderen door de belastingdruk te verschuiven weg van arbeid en het belasting- en uitkeringsstelsel te vereenvoudigen. De belastinguitgaven verminderen en het belastingstelsel investeringsneutraler maken.

²³ In het kader van artikel 5, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad.

2. Doorgaan met de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de mijlpalen en streefdoelen die zijn opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021. De programmeringsdocumenten betreffende het cohesiebeleid 2021-2027 indienen teneinde de onderhandelingen met de Commissie af te ronden en vervolgens met de uitvoering ervan te beginnen.
3. Tekorten aan arbeidskrachten en vaardighedenmismatches aanpakken, met name door de prestaties van en inclusie in het onderwijs- en opleidingsstelsel te verbeteren, de kwaliteit en de relevantie voor de arbeidsmarkt van beroepsonderwijs en -opleiding te verbeteren en flexibelere en aantrekkelijkere loopbaantrajecten en opleidingen voor leerkrachten te ontwikkelen.
4. De algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen door meer inspanningen te leveren om de energie-efficiëntie te verbeteren en het gebruik van fossiele brandstoffen in gebouwen terug te dringen, het gebruik en het aanbod van openbaar vervoer te bevorderen en de uitrol van hernieuwbare energie en de bijbehorende netinfrastructuur te versnellen door de vergunningsprocedures verder te stroomlijnen, onder meer door de duur van beroepsprocedures te verkorten en randvoorwaarden vast te stellen om investeringen in zonne-energie-installaties te stimuleren.

Gedaan te Brussel,

*Voor de Raad
De Voorzitter*